

AL VII-LEA CONGRES AL FEDERAȚIEI INTERNAȚIONALE A ASOCIAȚILOR DE STUDII CLASICE

Budapesta, 3—8 septembrie 1979

DE

I. FISCHER

Difficila misiune de a organiza cel de al VII-lea Congres al FIEC a revenit colegilor maghiari, care au beneficiat de sprijinul Academiei de științe a Ungariei, în impunătorul sediu al căreia s-au desfășurat lucrările.

Organizarea a prevăzut ședințe plenare (de deschidere și de închidere) și ședințele celor trei secții principale și ale celor trei colocvii specializate; în cadrul secțiilor s-au prezentat rapoarte cerute de organizatori și două tipuri de intervenții, unele anunțate (maximum trei pentru fiecare raport, limitate la zece minute) și participări spontane la dezbateri. Deoarece textele rapoartelor n-au fost difuzate în prealabil, intervențiile anunțate s-au transformat în scurte comunicări independente, grupate în jurul temei tratate de raportor. De aici a rezultat o extremă varietate a comunicărilor, cu o latură evident pozitivă: nici un clasicist, indiferent de preocupările sale, nu se putea considera neimplicat în tematica Congresului; există, desigur, și o latură negativă, aproape fatală în congresele internaționale: numărul mare de comunicări determină reducerea drastică a ședințelor plenare, divizarea în multiple ședințe de secții, de unde dificultatea pentru participanți de a asculta toate comunicările care i-ar putea interesa.

În ședința plenară inaugurală, cu caracter festiv în prima ei parte, nu s-a ținut decît o singură comunicare: K. Dover, *Grecia arhaică și continuitatea civilizației antice*. Din rapoartele prezentate în ședințele de secție spicuim cîteva titluri, destinate să illustreze varietatea temelor. Secția I (Grecia arhaică, 650—550): I. Hahn (Budapesta), *Relații de proprietate în Elada arhaică înainte de Solon*; G. Nenci (Pisa), *Relațiile internaționale în Grecia arhaică*; R. Ghirshman (Paris), *Cimerienii și amazonele lor* (spre durerea întregului Congres, reputatul iranist a încetat din viață a doua zi după susținerea comunicării); I. T. Kruglikova (Moscova), *Extinderea culturii grecești pe țărmul nordic al Mării Negre în epoca arhaică*; P. Oliva (Praga), *Tirania și cultura*; M. L. West (Londra), *Muzica în Grecia arhaică*; J.-P. Vernant (Paris), *De la Homer la Simoniade: πᾶντα ᾠδή*; M. Fernández-Galiano (Madrid), *Poetul în lumea arhaică, personalitatea și rolul său: Sappho*; B. Gentili (Urbino), *Problemele culturii orale: poezia orală a Greciei arhaice și poezia secolului al XVIII-lea italian*. Secția a II-a (Lumea mediteraneană în epoca elenistică): E. G. Turner (Londra), *Menandru și noua societate*; H. Lloyd-Jones (Oxford), *Artă poeziei elenistice*; A. La Penna (Florența), *Genurile poeziei elenistice la Roma în epoca republicană*; A. Michel (Paris), *Tradiția filozofiei elenistice în vocabularul estetic și moral al lui Cicero*; A. Szabó (Budapesta), *Cea mai lungă zi a anului: imaginea universului și astronomia în elenism*; E. Badian (Cambridge, Mass.), *Hegemonie și independență: cîteva observații asupra relațiilor dintre Roma și orașele elenistice în secolul al II-lea î.e.n.*; G. Sarkisian (Erevan), *Problema elenizării Babilonului*; J. Wolski (Cracovia), *Monarhiile elenistice și parții*. Secția a III-a (Sfîrșitul Imperiului roman): F. Paschoud (Geneva), *Biserica în Imperiul roman: tendințe în biserică împotriva și în favoarea imperiului*; A. Chastagnol (Paris), *Cîteva probleme ale propogandei romane și bizantine în secolele IV—V*; J. Straub (Bonn), *Mundi principes: iluzia conducerii de către senat în lumina Historiei Augusta*; V. Velkov (Sofia), *Căderea Imperiului roman în Balcani*; J. Herman (Budapesta), *Latina vulgară în provinciile Imperiului roman*; A. Wlosok (Mainz), *Originalitate, creativitate și epigonism în literatura latină tîrzie*; E. M. Štaer-man (Moscova), *Declinul sclavajului în Imperiul roman*.

În afara celor trei secții, s-au ținut trei colocvii, din care vom cita cîteva comunicări. Colocviul «Datorie și plăcere în gîndirea și viața antică» (condus de J. de Romilly, care a ținut și cuvîntul introductiv): W. den Boer (Leida), *Datorie și plăcere: valoarea lor relativă*; V. Jarcho (Moscova), *Datorie și plăcere în relațiile conjugale la Euripide și Menandru*; G. Arrighetti (Pisa),

Datoria și plăcerea în epicureism; I. Borzsák (Budapesta), *Otium și negotium : de la Catul la Tacit*; K. Thraede (Regensburg), *Officia humana și Fruitio Dei în teologia occidentală pînă la Augustin*.

Colocviul « *Studia Mycenaea* » (organizat de J. Chadwick) : J. Chadwick (Cambridge), *27 de ani de studii consacrate linearului B*; J.-P. Olivier (Bruxelles), *Raport epigrafic*; M. S. Ruy-pérez (Madrid), *Dialectul micenian*; J. Garcia-Ramon (Madrid), *Miceniana și dialectul eolic*; au ținut comunicări cu subiecte de mai strictă specialitate (« seturi » de tăblițe, termeni etc.) : C. Ruijgh, I. Tegyey, J. Killen, S. Deger-Jalkotzy, R. Gordesiani, A. Bartoněk etc.

Un al treilea colocviu, « *Noutăți papirologice* », a ținut o singură ședință de rapoarte și probleme metodologice, în cadrul căreia au vorbit P. Parsons, A. Carlini, E. Handley, J. Bingen, L. Politis.

La congres a participat o delegație românească destul de numeroasă (Societatea de studii clasice a organizat o deplasare colectivă); au fost înscrise în program cîteva intervenții : (în secția I) A. Piatkowski, *Semnificația cultului dionisiac în regimurile tiranice*; I. Banu (citită, în absența autorului, de Stela Petecel), *Ethos și fecunditate feminină, de la Soupiliouma la primele gânditori ai Greciei*; M. Nasta, *Problemele enunțării mîlului în poezia corală*; (în secția a II-a) Alexandra Ștefan, *Relații externe ale cetăților Pontului stîng*; (în secția a III-a) I. Fischer, *Latina dialectală între epigrafie și reconstrucție*; E. Cizek, *Istoriografia creștină și concepția providențială a istoriei*.

Ședința de închidere a constatat, în prima ei parte, din expuneri retrospective asupra lucrărilor celor șase secții și colocvii; au vorbit (în ordinea amintită mai sus a secțiilor) : M. Fernández-Galiano, E. Gabba, A. Chastagnol, J. de Romilly, J. Chadwick, J. Bingen.

Pe marginea Congresului s-au ținut două reuniuni cu caracter organizatoric. Cea dintîi, în 1 septembrie, Adunarea Generală FIEC (Societatea de studii clasice a fost reprezentată de președintele ei, Al. Graur), a procedat la alegerea Biroului pe următorii 5 ani. Noul președinte este prof. Wolfgang Schmid (R. F. Germania); noii membri ai Biroului sînt E. Gabba (Italia) și G. L. Huxley (Irlanda); conform statutelor, celelalte funcții au rămas în vechea lor compo-nență (semnalăm în special pe secretar, F. Paschoud, și pe trezorier, J. Bingen, a căror activitate are caracter permanent). S-a hotărît ca viitorul Congres să aibă loc în 1984, în Irlanda. Cea de a doua, în 7 septembrie, a fost reuniunea Comitetului « Eirene ». S-a fixat data și tema-tica celei de a XVI-a Conferințe internaționale : Praga, 31 august – 4 septembrie 1982. Tema generală va fi « Civilizația greacă și cea romană în relațiile lor reciproce, din punct de vedere istoric și cultural », secția arheologică se va ocupa de iconografia mitologiei clasice, iar cea lingvistică va trata patru teme : sintaxa și semantica frazei; gramatica textului, traducere și interpretare; probleme de fonologie și morfonologie istorică; analiza contrastivă a limbilor greacă și latină. Conferința va cuprinde și trei colocvii : « Symposium Vergilianum », « *Studia Myce-naea* » și un colocviu dedicat trecerii de la Antichitatea tîrzie la Bizanțul timpuriu.

Bogăția ședințelor de comunicări și importanța reuniunilor n-au constituit însă singurele centre de interes ale Congresului. Nu vom repeta ceea ce se spune de atîtea ori, cu drept cu-vînt, și anume că utilitatea congreselor internaționale constă mai mult în contactele dintre oamenii de știință decît în comunicările de specialitate, dar ne vom opri la două manifestări oferite de gazde și destinate tocmai acestui aspect uman al întîlnirii. În seara de 3 septembrie, organizatorul János Maté a prezentat un recital, cu un program foarte variat, de la începutul se-colului al XVIII-lea (V. Lübeck, J. G. Walther, J. S. Bach) pînă în secolul nostru (L. Ákom, Z. Kodaly), trecînd prin secolul al XIX-lea (F. Liszt, C. Franck). În seara de 6 septembrie, a fost oferită participanților, în saloanele hotelului Gellért, la poalele muntelui Szent Gellért, tradiționala recepție, prelungire necesară, într-o atmosferă destinsă, a contactelor, chiar știin-țifice, dintre filologi. Recepția a fost însă numai una din ipostazele în care s-a prezentat excep-tionala ospitalitate a colegilor maghiari, resimțită de toți congresiștii în toate detaliile desfăș-urării săptămîinii filologice budapestane. Mulțumirile se cuvin tuturor, dar desigur în primul rînd organizatorilor, președintelui J. Harmatta, membrilor comitetului, dar în mod deosebit celui care a purtat povara secretariatului științific, asumată cu o ubiquitate surizătoare, distin-sului savant Zsigmond Ritoók.